

รายงาน
ของ
คณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต
พ.ศ.
สภาผู้แทนราษฎร

สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองชีวิต พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยรายงานของคณะกรรมการ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองชีวิต พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองชีวิต พ.ศ. (นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา ซึ่งกรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายกษิต์เดช ชูติมันต์	๒. นางสาวกิตติธัญญา วาจาดี
๓. นางสาวเกศศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์	๔. นายเกิดโชค เกษมวงศ์จิตร
๕. นางสาวชนก จันทาทอง	๖. นายชานันท์ ยอดหงษ์
๗. นางสาวณิธิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ	๘. นางณัฐนันท์ อัครเลิศศักดิ์
๙. นายแทนคุณ จิตต์อิสระ	๑๐. นางสาวธณิกานต์ พรพงษาโรจน์
๑๑. ว่าที่ร้อยตรี ธนกฤต จิตรอารีย์รัตน์	๑๒. นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์
๑๓. นายปีเตอร์ หลุยส์ ไม้ออคชิ	๑๔. นายพรชัย ตรีเศษวรานนท์
๑๕. นางมุกดา พงษ์สมบัติ	๑๖. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท
๑๗. นายวิรัช พันธุมะผล	๑๘. นายวิสิทธิ์ เตชะธีราวัฒน์
๑๙. นายสมบัติ เดียววิศเรศ	๒๐. นายสรชิต สุจิตต์
๒๑. นายสุพล พันธุมโน	๒๒. นายสุรชาติ เทียนทอง
๒๓. นายสุรพร ดนัยตั้งตระกูล	๒๔. นายอนุชา นาคาศัย
๒๕. นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ	

/บัดนี้ ...

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญได้ดำเนินการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว
จึงกราบเรียนมาเพื่อให้โปรดนำเสนอต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายอนุชา นาคาศัย)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
สำนักกรรมการ ๒
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๖๓๑๐

สำเนาถูกต้อง

(นางชัชมนพร กาญจนภาค)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒

เผ่าพันธุ์ นवलส่ง/ร่าง
ตรีทิพย์นิภา ธาณีพิมพ์
จินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช/ตรวจ

ตรวจทาน

ครั้งที่ ๑ อัจฉรา สวนสมุทร, สกนธ์ พรหมบุญตา, นฤพนธ์ อู่อัจฉรินทร์

ครั้งที่ ๒ เผ่าพันธุ์ นवलส่ง, เฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

ครั้งที่ ๓ จินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

รายงานคณะกรรมการวิสามัญ

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๖ (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๕ ได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ คู่ชีวิต พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. (นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ เป็นผู้เสนอ) และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา กำหนดการแปรญัตติภายใน ๑๕ วัน โดยให้ถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรี เป็นหลัก ในการพิจารณา นั้น

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้ดำเนินการแล้ว ปรากฏผลดังนี้

๑. คณะกรรมาธิการวิสามัญได้มีมติเลือกตั้ง

(๑) นายอนุชา นาคาศัย	เป็นประธานคณะกรรมการ
(๒) นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) นางมุกดา พงษ์สมบัติ	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) นายวิรัช พันธุมะผล	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
(๖) นายวิสิทธิ์ เตชะธีราวัฒน์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
(๗) นางสาวธนิษานต์ พรพงษาโรจน์	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๘) นายชานันท์ ยอดหงษ์	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๙) นายแทนคุณ จิตต์อิสระ	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๐) นายปีเตอร์ หลุยส์ ไม้อ็อคชิ	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๑) นายสุรพร ดนัยตั้งตระกูล	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
(๑๒) นางสาวชนก จันทาทอง	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

๒. คณะกรรมาธิการวิสามัญได้มีมติตั้งที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ ดังนี้

- (๑) นางสาวกวิณนาถ ตาศีย์
- (๒) นายกิตตินันท์ ธรรมธัช
- (๓) นางสาวแคทลียา เดลแมร์
- (๔) นางสาวจิตติรัตน์ ตันตสิรินทร์
- (๕) นายจิติ ปิเลียน
- (๖) นายฉัตรชัย เอมราช
- (๗) นางสาวชมพูนุท นาครทรรพ
- (๘) นายณัฐอร นพเคราะห์
- (๙) นายณัฐวรณชัย เลอเกียรติกุล

- (๑๐) นายทวีชัย วงศ์ไพโรจน์กุล
- (๑๑) นายทศพร นพวิชัย
- (๑๒) นายทัชชกร สัมมะสุต
- (๑๓) ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ
- (๑๔) นายธนกร วงษ์ปัญญา
- (๑๕) นายธนวัฒน์ ธนกิจอารักษ์
- (๑๖) นางสาวธีรรัตน์ สำเร็จวานิชย์
- (๑๗) นายนฤบดีนิตรา ศรีศิริวาร
- (๑๘) นายนาตา ไชยจิตต์
- (๑๙) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปารีณา ศรีวนิชย์
- (๒๐) นายพลภัฏฐ์ เจริญไทยทวี
- (๒๑) ศาสตราจารย์ไพโรจน์ กัมพูสิริ
- (๒๒) นายยอดฉัตร ตสาริกา
- (๒๓) นางสาวรังษิมา ทองพันชั่ง
- (๒๔) นางสาววรกมล สุขเมธสิทธิกุล
- (๒๕) นายวิริยะ ก้องศิริวงศ์
- (๒๖) ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาธิตา วิมลคุณารักษ์
- (๒๗) นางสาวसानฝัน จิตต์มิตรภาพ
- (๒๘) นางสาวสายใย สระแก้ว
- (๒๙) นายสำรवल ดอกคำ
- (๓๐) นายสุเมธ ศรีเมือง
- (๓๑) นายสุรพงษ์ ขุนแก้ว
- (๓๒) นางสาวสุรัสวดี เจียมสุวรรณ
- (๓๓) นายอภิวัฒน์ อภิวัฒน์เสรี
- (๓๔) รองศาสตราจารย์อานนท์ มาเม้า

๓. คณะกรรมการวิสามัญได้มีมติตั้ง นายเผ่าพันธุ์ นवलส่ง นิตกรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เป็นผู้ช่วยเลขานุการประจำคณะกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๓ วรรคสี่

๔. ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

๔.๑ กระทรวงการคลังกรมสรรพากร

(๑) นางสาวรจนา พรหมจิตร	นักวิชาการภาษีชำนาญการพิเศษ
(๒) นายเสริมศักดิ์ มัยญะกิต	นิติกรชำนาญการพิเศษ
(๓) นายณัฐวัตร อธิโกโยธิน	นักตรวจสอบภาษีชำนาญการ
(๔) นางสาวทิพย์ธิดา สุธาพร	นักวิชาการภาษีชำนาญการ
(๕) นางสาวอรณัญญา สบายรูป	นิติกรปฏิบัติการ

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

(๑) นางสาวศศิวิมล ถาวรพงษ์สถิต	นิติกรชำนาญการ
(๒) นายสุรียัน สุปินะ	นิติกร

๔.๒ กระทรวงการต่างประเทศกรมองค์การระหว่างประเทศ

(๑) นายพีชภพ มงคลนาวิน	รองอธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ
(๒) นางสาวอติกานต์ ดิลกวัฒนา	นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา)
(๓) นายชนกานต์ เลิศสถิต	นักการทูตปฏิบัติการ

๔.๓ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(๑) นางอัจฉริยา ทวีสุข	ผู้อำนวยการกองกฎหมาย
(๒) นางสาวพรรณรรัตน์ ชัยกิตติกรณ์	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนากฎหมาย
กองกฎหมาย
(๓) นายไทรรัตน์ ฟ้าปกาสิต	นิติกรชำนาญการพิเศษ
(๔) นางอาภรณ์ อำไพจิตต์	นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ
(๕) นายจตุรภัทร์ คชศิลา	นิติกรชำนาญการ
(๖) นางสาวณิชนกานต์ วิรัตน์นันท	นิติกรปฏิบัติการ
(๗) นางสาวรดากร สฟโชค	นิติกรปฏิบัติการ
(๘) นายจิตบุญย์ จันทร์ศรีมิวไล	นิติกร
(๙) นางสาวกรรณห์ บัวกาญจน์	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานช่วยด้านกฎหมาย

๔.๔ กระทรวงมหาดไทยกรมการปกครอง

(๑) นายธีรภัทร มีอารีย์	ผู้อำนวยการส่วนนิติกรงานทะเบียน
(๒) นายปรีชา อนันต์วรรณถ	ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนทั่วไป
(๓) นายพนัส คุณชื่น	หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานทะเบียน
สิทธิและสถานภาพบุคคล
(๔) นายธนากร บันลือสินธุ์	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
(๕) นายรัชชัย ทองตรี	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ

- (๖) นายพงษ์รัฐกร ประสทธิเขตวิทย์ เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
- (๗) นายสมชาย วงศ์พัฒน์วุฒิ นิติกรชำนาญการ
- (๘) นางสาวเสาวลักษณ์ สังข์น้อย เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ
- ๔.๕ กระทรวงยุติธรรม
- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- (๑) นางสาวนรีลักษณ์ แพไชยภูมิ ผู้อำนวยการกองสิทธิมนุษยชน
ระหว่างประเทศ
- (๒) นางสาวฉัตรภรณ์ ดิษฐศรีพร นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
- (๓) นายศุภณัฐ แก้วเล็ก นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ
- ๔.๖ กระทรวงแรงงาน
- (๑) นางสาวเพียงจิต บุญฮวด นิติกรชำนาญการพิเศษ
- (๒) นายวาทีต โชติศิริ นิติกรชำนาญการ
- ๔.๗ กระทรวงศึกษาธิการ
- (๑) นางสาวทานิย์ เมฆหมอก นิติกรชำนาญการพิเศษ
- (๒) นายสรรค์ชัย ชูเมือง นิติกรชำนาญการพิเศษ
- (๓) นางสาวนันทน์ พงษ์สมถ้อย นิติกรชำนาญการ
- (๔) นางสาวธิดารัตน์ มนัสเกษมศักดิ์ นิติกรปฏิบัติการ
- ๔.๘ กระทรวงสาธารณสุข
- (๑) นางสาวนิญดา เศรษฐ์วัฒนา นิติกรชำนาญการ
- (๒) นางสาวทิพวรรณ อัฐนาค นิติกรปฏิบัติการ
- ๔.๙ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- (๑) นายคนันท์ ชัยชนะ นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
- (๒) นางสาวรัชนีกร ลาภวนิชชา นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
- ๔.๑๐ สำนักงานศาลยุติธรรม
- (๑) นางพัชรพร โรจนสโรช ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น
ประจำสำนักประธานศาลฎีกา
- (๒) นางสาวพีรยา จันทร์ศิริไพบูลย์ นิติกรปฏิบัติการ
- (๓) นางสาวผณิตา เพชรกาฬ นิติกรปฏิบัติการ
- (๔) นายศุภกฤต ลือพัฒนสุข นิติกรปฏิบัติการ
- (๕) นางสาวปาไลตา บุญอ่อน นิติกร
- (๖) นายอดิรุจ เพ็ชรกุล นิติกร

๕. ผู้ซึ่งคณะกรรมการวิชาการวิสามัญได้เชิญมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

รองศาสตราจารย์อานนท์ มาเมาะ

อาจารย์ประจำศูนย์กฎหมายแพ่ง

ศูนย์กฎหมายมหาชน

และศูนย์นิติศึกษาทางสังคม

ประวัติศาสตร์ และปรัชญา

คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๖. ผลการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

คณะกรรมการวิชาการวิสามัญได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ส่งให้สภาผู้แทนราษฎรตามหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๑๔๓๕๖ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๕ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการวิชาการวิสามัญอย่างรอบด้านตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

๗. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีผู้เสนอคำแปรญัตติ จำนวน ๙ คน คือ

(๑) นายเกียรติ สิทธิอมร

(๒) นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน

(๓) นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ

(๔) นายณัฐวุฒิ บัวประทุม

(๕) นายธีรจชัย พันธุมาศ

(๖) นางสาวเบญจา แสงจันทร์

(๗) นายวรภพ วิริยะโรจน์

(๘) นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน

(๙) นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา

๘. ผลการพิจารณา

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดชื่อร่าง

พระราชบัญญัติ ออกทั้งหมด

(๖)

คำปรารภ ไม่มีการแก้ไข
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดคำปรารภ
ออกทั้งหมด

มาตรา ๑ ไม่มีการแก้ไข
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๑
ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๒ ไม่มีการแก้ไข
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒ เป็นดังนี้
“มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยสี่สิบวันนับแต่
วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๓ มีการแก้ไข
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓
ออกทั้งมาตรา

นางณัฐนันท์ อัสวเลิศศักดิ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้
คงไว้ตามร่างเดิม

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม ขอแปรญัตติแก้ไขความในมาตรา ๓ เป็นดังนี้
“มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้
“คูชีวิต” หมายความว่า บุคคลสองคนซึ่งเห็นเพศเดียวกันโดยที่กำเนิดและได้จด
ทะเบียนคูชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้
“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชน
และครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว ผู้แปรญัตติพอใจ

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาอุทมิ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓ เป็นดังนี้
“มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คู่อชีวิต” หมายความว่า บุคคลสองคนซึ่งจะเป็นเพศเดียวกันโดยที่หนึ่งมี
สัญชาติไทยหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสัญชาติไทยซึ่งได้จดทะเบียนคู่อชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียน
ครอบครัว

“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชน
และครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาววรรณวิภา ไหมสน นางสาวเบญจา แสงจันทร์
และนางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คู่อชีวิต” หมายความว่า บุคคลสองคนซึ่งจะเป็นเพศเดียวกันโดยที่หนึ่งมี
สัญชาติไทยหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสัญชาติไทยซึ่งได้จดทะเบียนคู่อชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียน
ครอบครัว

“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชน
และครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นางสาวสุทธรธรรม สุบรรณ ณ อยุธยา และนายธีรจชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติ
แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คู่อชีวิต” หมายความว่า บุคคลสองคนซึ่งจะเป็นเพศเดียวกันโดยที่หนึ่งมี
สัญชาติไทยหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสัญชาติไทยซึ่งได้จดทะเบียนคู่อชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียน
ครอบครัว

“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชน
และครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธรณ สุปรรณ ณ ออยุธยา นางสาววรรณวิภา
ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณิศา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ
ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
มหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง
กำหนดค่าธรรมเนียมและค่าใช้สอยไม่เกินอัตราที่ขงพระราชบัญญัตินี้ ขกเว้นค่าธรรมเนียม
และค่าใช้สอย และกำหนดอัตราอื่นเพื่อปฏิบัติที่ตราขงพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่
เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน”

คณะกรรมการการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

หมวด ๑ การจดทะเบียนคู่ชีวิต

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดชื่อหมวด ๑
การจดทะเบียนคู่ชีวิต ออกทั้งหมด

มาตรา ๖

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๖
ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖ สัญญาที่มีข้อตกลงกันว่าจะจดทะเบียนคู่ชีวิต ไม่เป็นเหตุที่สขรชขให้
ตลขขตั้งขให้หรือมีข้อตกลงกันไว้ว่าจะให้เบี้ยปรับเมื่อผิดสัญญาจะจดทะเบียนคู่ชีวิตได้ ให้สัญญา
และข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ

ข้ขได้มีข้ขตลขขตั้งขให้ข้ขปรับเมื่อผิดสัญญาจะจดทะเบียนคู่ชีวิตหนึ่ง ข้ขตลขขนั้น
เป็นโมฆะ”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธรณ สุปรรณ ณ ออยุธยา นางสาววรรณวิภา
ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณิศา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ
ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖ เป็นดังนี้

มาตรา ๑๑/๑ คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่
มีกรรมการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๑๑/๑

ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๑๒ ไม่มีการแก้ไข
มีกรรมการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๑๒

ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๑๓ ไม่มีการแก้ไข
มีกรรมการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๑๓

ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๑๔ ไม่มีการแก้ไข
มีกรรมการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๑๔

ออกทั้งมาตรา

หมวด ๒ การเป็นคู่ชีวิต ไม่มีการแก้ไข
มีกรรมการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดชื่อหมวด ๒

การเป็นคู่ชีวิต ออกทั้งหมด

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป ไม่มีการแก้ไข
มีกรรมการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดชื่อส่วนที่ ๑

บททั่วไป ออกทั้งหมด

มาตรา ๑๕ ไม่มีการแก้ไข
มีกรรมการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๑๕

ออกทั้งมาตรา

นายเกียรติ สิทธิอมร ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๕ นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในหมวดนี้แล้วให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัวและบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิของคู่สมรสหรือสามีภริยาตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่นมาใช้บังคับแก่คู่ชีวิตด้วยโดยอนุโลม”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๑๖

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๑๖

ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๑๗

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๑๗

ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๑๘

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๑๘

ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๑๙

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๑๙

ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๒๐

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒๐

ออกทั้งมาตรา

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาวุฒิ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๐
เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐ การให้ทรัพย์สินหรือสิทธิใด ๆ ในการจดทะเบียนเป็นคู่ชีวิตจะถอนคืน
เพราะเหตุเนรคุณไม่ได้”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา
ไม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรรัชชัย พันธุมาศ
ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐ การให้ทรัพย์สินหรือสิทธิใด ๆ ในการจดทะเบียนเป็นคู่ชีวิตจะถอนคืน
เพราะเหตุเนรคุณไม่ได้”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๒๑

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒๑
ออกทั้งมาตรา

ส่วนที่ ๒ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ชีวิต

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดชื่อส่วนที่ ๒
ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ชีวิต ออกทั้งหมด

มาตรา ๒๒

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒๒
ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๒๓

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒๓
ออกทั้งมาตรา

ส่วนที่ ๓ ทรัพย์สินระหว่างคู่ชีวิต
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

ไม่มีการแก้ไข

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดชื่อส่วนที่ ๓
ทรัพย์สินระหว่างคู่ชีวิต ออกทั้งหมด

มาตรา ๒๔

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒๔
ออกทั้งมาตรา

นางสาวณธิภัสร์ กุลเศรษฐสิทธิ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไข
เพิ่มเติมความในมาตรา ๒๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๔ ถ้าคู่ชีวิตมิได้ทำสัญญาทันทันทีในวันหรือทรัพย์สินพิเศษ
ก่อนที่จดทะเบียนคู่ชีวิตคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายอาจตกลงที่จะผูกพันกันในทางทรัพย์สินก็ได้
และเมื่อได้ตกลงกันเช่นนี้แล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ชีวิตในเรื่องทรัพย์สินนั้น ให้บังคับ
ตามบทบัญญัติในส่วนนี้

การตกลงตามวรรคหนึ่งต้องเป็นการแสดงเจตนาโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียน
และให้นายทะเบียนบันทึกข้อตกลงนั้นไว้ด้วย

ในกรณีที่คู่ชีวิตมิได้ตกลงกันที่จะผูกพันกันในทางทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ทรัพย์สิน
ของคู่ชีวิตแต่ละฝ่ายย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์สิน”

มาตรา ๒๕

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒๕
ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๒๖

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒๖
ออกทั้งมาตรา

นางสาวณธิภัสร์ กุลเศรษฐสิทธิ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้
เพิ่มความเป็นมาตรา ๒๖ (๔) ดังนี้

“(๔) เงินเดือนหรือรายได้จากการประกอบอาชีพของคู่ชีวิตแต่ละฝ่ายที่มีได้นำไป
เปลี่ยนเป็นทรัพย์สิน”

มาตรา ๒๗ ไม่มีการแก้ไข
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒๗
ออกทั้งมาตรา

ส่วนที่ ๔ ความเป็นโมฆะ ไม่มีการแก้ไข
ของการจดทะเบียนคู่ชีวิต
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดชื่อส่วนที่ ๔
ความเป็นโมฆะของการจดทะเบียนคู่ชีวิต ออกทั้งหมด

มาตรา ๒๘ ไม่มีการแก้ไข
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒๘
ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๒๙ มีการแก้ไข
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒๙
ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๓๐ มีการแก้ไข
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓๐
ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๓๑ คณะกรรมการตัดออก

ส่วนที่ ๕ การสิ้นสุดการเป็นคู่ชีวิต ไม่มีการแก้ไข
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดชื่อส่วนที่ ๕
การสิ้นสุดการเป็นคู่ชีวิต ออกทั้งหมด

มาตรา ๓๒

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓๒

ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๓๓

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓๓

ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๓๔

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓๔

ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๓๕

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓๕

ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๓๖

มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายอิสสระ เสรีวัฒนวุฒิ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติม

ความในมาตรา ๓๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๖ เหตุฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิต มีดังต่อไปนี้

(๑) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นฉ้นคู่ชีวิตหรือฉ้นภริยา หรือสามี เป็นคู่หรือมีคู่ ร่วมประเวณีกับผู้อื่นเป็นอาจฉน หรือกระทำกับผู้อื่นหรือยอมรับการกระทำ ของผู้อื่นเพื่อสนองความใคร่ของตนหรือผู้อื่นเป็นอาจฉน อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๒) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประพฤติชั่ว ไม่ว่าจะความประพฤติชั่วนั้นจะเป็นความผิด อาญาหรือไม่ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้ ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งนั้น

(ก) ได้รับความอับอายขายหน้าอย่างร้ายแรง

(ข) ได้รับความดูถูกเกลียดชังเพราะเหตุที่คงเป็นคู่ชีวิตของฝ่ายที่ประพฤติชั่ว อยู่ต่อไป หรือ

(ค) ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉ้นคู่ชีวิตมาค่านึงประกอบ

(๓) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำร้าย หรือทรมาณร่างกายหรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาท หรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ ถ้าเป็นการร้ายแรง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๔) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๕) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และได้ถูกจำคุกเกินหนึ่งปีในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิด หรือยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้นด้วย และการเป็นคู่ชีวิตกันต่อไปจะเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๖) คู่ชีวิตทั้งสองฝ่ายสมัครใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี หรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งของศาลเป็นเวลาเกินสามปี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๗) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ หรือไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลาเกินสามปี โดยไม่มีใครทราบแน่ว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๘) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควร หรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการเป็นคู่ชีวิตกันอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้นถึงขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควรในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉันคู่ชีวิตมาคำนึงประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๙) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งวิกลจริตตลอดมาเกินสามปี และความวิกลจริตนั้นมีลักษณะยากจะหายได้ กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันคู่ชีวิตต่อไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๐) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดทัศนคติบนที่ทำได้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๑) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และโรคนี้อาจจะร้ายแรงไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๒) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสภาพแห่งโทษทำให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่อาจสมัครใจหรือขอรับราชการกระทำเพื่อสนองพระบรมราชโองการได้ตลอดกาล อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้”

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓๖ ออกทั้งมาตรา

นางณัฐนันท์ อัครเลิศศักดิ์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๖ เหตุฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิต มีดังต่อไปนี้

(๑) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นฉ้นคู่ชีวิตหรือฉ้นภริยาหรือสามี เป็นคู่หรือมีคู่ ร่วมประเวณีกับผู้อื่นเป็นอาจฉน หรือกระทำกับผู้อื่นหรือยอมรับการกระทำของผู้อื่นเพื่อสนองความใคร่ของตนหรือผู้อื่นเป็นอาจฉน อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๒) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประพฤตชั่ว ไม่ว่าจะความประพฤติชั่วนั้นจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้ ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งนั้น

(ก) ได้รับความอับอายขายหน้าอย่างร้ายแรง

(ข) ได้รับความดูถูกเกลียดชังเพราะเหตุที่คงเป็นคู่ชีวิตของฝ่ายที่ประพฤตชั่วอยู่ต่อไป หรือ

(ค) ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉ้นคู่ชีวิตมาค่านึงประกอบ

(๓) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำร้าย หรือทรมาณร่างกายหรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาทหรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ ถ้าเป็นการร้ายแรง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๔) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๕) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และได้ถูกจำคุกเกินหนึ่งปีในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิด หรือยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้นด้วย และการเป็นคู่ชีวิตกันต่อไปจะเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๖) คู่ชีวิตทั้งสองฝ่ายสมัคใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี หรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งของศาลเป็นเวลาเกินสามปี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๗) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ หรือไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลาเกินสามปี โดยไม่มีใครทราบแน่ว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๘) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควร หรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการเป็นคู่ชีวิตกันอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้นถึงขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควรในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉ้นคู่ชีวิตมาค่านึงประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๙) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งวิกลจริตตลอดมาเกินสามปี และความวิกลจริตนั้นมีลักษณะยากจะหายได้ กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉ้นคู่ชีวิตต่อไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๐) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดทัณฑ์บนที่ทำให้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๑) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และโรคมีลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๒) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสภาพแห่งกายทำให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่อาจกระทำ หรือยอมรับการกระทำเพื่อสนองความใคร่ได้ตลอดกาล อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้”

นางสาวณธิภัสร์ กุลเศรษฐสิทธิ์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไข เพิ่มเติมความในมาตรา ๓๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๖ เหตุฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิต มีดังต่อไปนี้

(๑) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นฉ้นคู่ชีวิตหรือฉ้นภริยา หรือสามี ร่วมประเวณีกับผู้อื่น **ซึ่งมิใช่สามี** หรือกระทำกับผู้อื่นหรือยอมรับการกระทำของผู้อื่น เพื่อสนองความใคร่ของตนหรือผู้อื่น **ซึ่งมิใช่สามี** อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๒) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประพฤติชั่ว ไม่ว่าความประพฤติชั่วนั้นจะเป็นความผิด อาญาหรือไม่ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้ ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งนั้น

(ก) ได้รับความอับอายขายหน้า **ซึ่งมิใช่สามี**

(ข) ได้รับความดูถูกเกลียดชังเพราะเหตุที่คงเป็นคู่ชีวิตของฝ่ายที่ประพฤติชั่ว อยู่ต่อไป หรือ

(ค) ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉ้นคู่ชีวิตมาค่านึงประกอบ

(๓) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำร้าย หรือทรมาณร่างกายหรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาท หรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง **ทั้งนี้ ถ้ามิใช่สามี** อีกฝ่ายหนึ่งนั้น ฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๔) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้น ฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๕) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และได้ถูกจำคุกเกินหนึ่งปี ในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำ ความผิด หรือยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจ ในการกระทำ ความผิดนั้นด้วย และการเป็นคู่ชีวิตกันต่อไปจะเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๖) คู่ชีวิตทั้งสองฝ่ายสมัครใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันเป็น ครอบครัวได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี หรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งของศาลเป็นเวลาเกินสามปี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๗) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ หรือไปจากภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลาเกินสามปี โดยไม่มีใครทราบแน่ชัดว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิก การเป็นคู่ชีวิตได้

(๘) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง ตามสมควร หรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการเป็นคู่ชีวิตกัน **ชั่วนิรันดร์** ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้น ถึงขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควรในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉันคู่ชีวิต มาคำนึงประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๙) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งวิกลจริตตลอดมาเกินสามปี และความวิกลจริตนั้น มีลักษณะยากจะหายได้ กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันคู่ชีวิตต่อไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๐) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดทณฑ์บนที่ทำให้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๑) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นโรคติดต่อย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และโรคมีลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๒) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสภาพแห่งทณฑ์ทำให้ชีวิตฝ่ายหนึ่งไม่อาจประกอบ หรือชงรับทณฑ์ทณฑ์เพื่อสนองตบวงโคจรได้ตลอดทณฑ์ ชีวิตฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

นอกจากเหตุในการฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตตามวรรคหนึ่งแล้ว หากมีเหตุประการอื่นใดที่คู่ชีวิตทั้งสองฝ่ายเห็นว่ามีสำคัญและจำเป็นต่อการใช้ชีวิตร่วมกัน ก่อนจดทะเบียน คู่ชีวิตทั้งสองฝ่ายอาจจดทะเบียนล่วงหน้าเป็นข้อตกลงไว้ในทะเบียนคู่ชีวิต หรือทำเป็นหนังสือ ลงลายมือชื่อคู่ชีวิตทั้งสองฝ่ายต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนแนบไว้ท้ายทะเบียนคู่ชีวิต เพื่อให้เหตุเหล่านั้นเป็นเหตุในการเลิกเป็นคู่ชีวิตของตนก็ได้ แต่ข้อตกลงนั้นต้องมีความชัดเจนและไม่สร้าง ภาระให้แก่คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากจนเกินควร

เมื่อได้ทำข้อตกลงตามวรรคสองแล้ว คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถใช้เหตุตาม ข้อตกลงในการฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้”

นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติม ความในมาตรา ๓๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๖ เหตุฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิต มีดังต่อไปนี้

(๑) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นฉันคู่ชีวิตหรือฉันภริยา หรือสามี เป็นชู้หรือมีชู้ ร่วมประเวณีกับผู้อื่น **เป็นชู้** หรือกระทำการกับผู้อื่นหรือยอมรับการกระทำ ของผู้อื่นเพื่อสนองความใคร่ของตนหรือผู้อื่น **เป็นชู้** อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๒) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประพฤติชั่ว ไม่ว่าจะความประพฤติชั่วนั้นจะเป็นความผิด อาญาหรือไม่ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้ ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งนั้น

(ก) ได้รับความอับอายขายหน้า **ชั่วนิรันดร์**

(ข) ได้รับความดูถูกเกลียดชังเพราะเหตุที่คงเป็นคู่ชีวิตของฝ่ายที่ประพฤติชั่ว อยู่ต่อไป หรือ

(ค) ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉันคู่ชีวิตมาค้ำประกันประกอบ

(๓) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำร้าย หรือทรมาณร่างกายหรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาท หรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ ทั่วทั้งบทวรรคนี้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้น พ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๔) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้น พ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๕) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และได้ถูกจำคุกเกิน หนึ่งปีในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิด หรือยินยอม หรือรู้เห็น เป็นใจในการกระทำความผิดนั้นด้วย และการเป็นคู่ชีวิตกันต่อไปจะเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร อีกฝ่ายหนึ่งนั้น พ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๖) คู่ชีวิตทั้งสองฝ่ายสมภารใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันเป็น ครอบครัวได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี หรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งของศาลเป็นเวลาเกินสามปี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๗) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ หรือไปจากภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลาเกินสามปี โดยไม่มีใครทราบแน่ว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งพ้องเลิก การเป็นคู่ชีวิตได้

(๘) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง ตามสมควร หรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการเป็นคู่ชีวิตกัน ซึ่ง ทั่วทั้งบทวรรคนี้ ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้น ถึงขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควรในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉันคู่ชีวิต มาค้ำประกันประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งนั้น พ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๙) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งวิกลจริตตลอดมาเกินสามปี และความวิกลจริตนั้นมีลักษณะยากจะหายได้ กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันคู่ชีวิตต่อไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่งพ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๐) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผลิตทัศนทัศน์ที่ทำให้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งพ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๑) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และโรคมีลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้น พ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๒) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสภาพร่างกายทำให้ อีกฝ่ายหนึ่ง ไม่อาจร่วมประเวณี หรือไม่อาจกระทำหรือยอมรับการกระทำเพื่อสนองความใคร่ของอีกฝ่ายหนึ่งได้ตลอดกาล อีกฝ่ายหนึ่งนั้น พ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้”

(๑๐) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดพันท์บนที่ทำให้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๑) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และโรคมีลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๒) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสภาพแห่งตกทำให้ชีวิตฝ่ายหนึ่งไม่อาจประกอบอาชีพหรือประกอบธุรกิจที่ประสงค์จะประกอบได้ตลอดกาล ชีวิตฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติของสงวน

นายณัฐพงษ์ เรื่องปัญหาฉุฉิม นายวรภพ วิริยะโรจน์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไหมสน นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นางสาวญาณธิชา บัวเพื่อน และนายธีรจชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติแก้ไขความในมาตรา ๓๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๖ เหตุฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิต มีดังต่อไปนี้

(๑) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นฉฉินคู่ชีวิตหรือฉฉินภริยา หรือสามี ร่วมประกอบอาชีพกับผู้อื่นซึ่งฉฉิน หรือประกอบอาชีพกับผู้อื่นหรือขอร่วมประกอบอาชีพของผู้อื่น เพื่อประสงค์จะประกอบอาชีพของตนหรือผู้อื่นซึ่งฉฉิน อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๒) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประพฤติชั่ว ไม่ว่าจะความประพฤติชั่วนั้นจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้ ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งนั้น

(ก) ได้รับความอับอายขายหน้าอย่างร้ายแรง

(ข) ได้รับความดูถูกเกลียดชังเพราะเหตุที่คงเป็นคู่ชีวิตของฝ่ายที่ประพฤติชั่ว อยู่ต่อไป หรือ

(ค) ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉฉินคู่ชีวิตมาค่านึงประกอบ

(๓) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำร้าย หรือทรมาณร่างกายหรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาท หรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ ถ้าเป็นการร้ายแรง อีกฝ่ายหนึ่งนั้น ฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๔) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้น ฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๕) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และได้ถูกจำคุกเกิน หนึ่งปีในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิด หรือยินยอม หรือรู้เห็น เป็นใจในการกระทำความผิดนั้นด้วย และการเป็นคู่ชีวิตกันต่อไปจะเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๖) คู่ชีวิตทั้งสองฝ่ายสมัครใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี หรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งของศาลเป็นเวลาเกินสามปี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๗) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ หรือไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลาเกินสามปี โดยไม่มีใครทราบแน่ชัดว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๘) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควร หรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการเป็นคู่ชีวิตกันอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้นถึงขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควรในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉันคู่ชีวิตมาคำนึงประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๙) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งวิกลจริตตลอดมาเกินสามปี และความวิกลจริตนั้นมีลักษณะยากจะหายได้ กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันคู่ชีวิตต่อไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๐) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผลิตพันธ์บนที่ ทำให้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๑) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และโรคมีลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๒) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสภาพแห่งตนที่ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่อาจสละหรือชดเชยบรรเทาทุกข์ที่ประสบของตนได้ตลอดตนแล้ว อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๓๗

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓๗ ออกทั้งมาตรา

นางสาวณธิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขความในมาตรา ๓๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๗ เหตุฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตตามมาตรา ๓๖ (๑) และ (๒) ถ้าคู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำที่เป็นเหตุให้เลิกการเป็นคู่ชีวิตนั้น ฝ่ายที่ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจนั้นจะยกเป็นเหตุฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตไม่ได้

เหตุฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตตามวรรค ๓๖ (๑๒) ถ้าเกิดเพราะตนกระทำของอีกฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นจะยกเป็นเหตุฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตไม่ได้

ในกรณีที่ฟ้องเลิกทาสเป็นคู่ชีวิตโดยขอตัดเขตแห่งทรัพย์สินที่ส่งมอบตาม
มาตรา ๓๖ (๑๖) ข้อตกลงเห็นว่าจะต้องประกอบด้วยคู่ชีวิตอันเป็นเหตุให้ทำที่ส่งมอบเป็นเหตุ
เลิกทาสหรือยังไม่ส่งมอบแต่ขอร่วมกันเป็นครอบครัวโดยปกติสุข ตกลงจะไม่พิพาทขอ
ให้เลิกทาสเป็นคู่ชีวิตที่ได้”

มาตรา ๓๘

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓๘
ออกทั้งมาตรา

หมวด ๒/๑ บิดามารดากับบุตร

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายชานันท์ ยอดหงษ์ และนางณัฐนันท์ อัครเลิศศักดิ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวน
ความเห็น โดยขอให้ตัดชื่อหมวด ๒/๑ บิดามารดากับบุตร ออกทั้งหมด

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นหมวด ๒/๑ คู่ชีวิตกับบุตร ดังนี้

“หมวด ๒/๑
คู่ชีวิตกับบุตร”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๓๘/๑

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายชานันท์ ยอดหงษ์ และนางณัฐนันท์ อัครเลิศศักดิ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวน
ความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓๘/๑ ออกทั้งมาตรา

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓๘/๑ ดังนี้

“มาตรา ๓๘/๑ ในกรณีการจดทะเบียนคู่ชีวิตเกิดขึ้นระหว่างชายและหญิง ให้นำ
บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบิดามารดา และว่าด้วยสิทธิและหน้าที่
ของบิดามารดาและบุตรมาใช้บังคับแก่คู่ชีวิตและบุตรของคู่ชีวิตโดยอนุโลม”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓๘/๒

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม ขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๓๘/๒ ดังนี้

“มาตรา ๓๘/๒ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยความปกครองมาใช้บังคับแก่บุตรของคู่ชีวิตที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ และไม่มีผู้ปกครองหรือผู้ปกครองถูกถอนอำนาจปกครองเสียแล้วโดยอนุโลม”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

หมวด ๓ บุตรบุญธรรม

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดชื่อหมวด ๓ บุตรบุญธรรม ออกทั้งหมด

มาตรา ๓๙

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๓๙ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๔๐

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๔๐ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๔๑

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๔๑ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๔๒

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๔๒ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๔๓ ไม่มีการแก้ไข
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๔๓
ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๔๔ ไม่มีการแก้ไข
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๔๔
ออกทั้งมาตรา

หมวด ๔ มรดก ไม่มีการแก้ไข
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดชื่อหมวด ๔
มรดก ออกทั้งหมด

มาตรา ๔๕ ไม่มีการแก้ไข
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๔๕
ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๔๖ ไม่มีการแก้ไข
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๔๖
ออกทั้งมาตรา

บทเฉพาะกาล คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น
นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดบทเฉพาะกาล
ออกทั้งหมด

มาตรา ๔๗ คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่
มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น
นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความ
เป็นมาตรา ๔๗ ดังนี้

“มาตรา ๔๗ ให้คู่ชีวิตที่จดทะเบียนโดยชอบด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่ชีวิตด้วยกันตามบรรดากฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบใต้บัญญัติให้สิทธิและหน้าที่แก่สามีภริยา หรือสามี หรือภริยา หรือคู่สมรส แล้วแต่กรณี”

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๔๗ ออกทั้งมาตรา

นางสาวณิธิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๔๗ ดังนี้

“มาตรา ๔๗ ให้คู่ชีวิตที่จดทะเบียนโดยชอบตามประมวลกฎหมายนี้มีสิทธิ หน้าที่ระหว่างคู่ชีวิตด้วยกันเช่นเดียวกับคู่สมรสตามกฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบใต้ซึ่งได้บัญญัติให้สิทธิหน้าที่แก่สามีภริยา หรือสามี หรือภริยา หรือคู่สมรส แล้วแต่กรณี

และให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ดำเนินการทบทวนกฎหมายในความรับผิดชอบที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ สถานะทางกฎหมาย หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับสามี ภริยา สามีภริยา หรือคู่สมรส เพื่อรองรับสิทธิ หน้าที่ สถานะทางกฎหมาย หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องให้แก่คู่ชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้ โดยต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับเพศสภาพของคู่ชีวิตด้วย

หลังจากหน่วยงานของรัฐดำเนินการทบทวนตามวรรคสองแล้ว ให้หน่วยงานเสนอผลการทบทวนพร้อมทั้งร่างกฎหมายในกรณีที่ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้รายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ”

อัตราค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย

มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายชานันท์ ยอดหงษ์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดอัตราค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย ออกทั้งหมด

นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ ขอแปรญัตติตัดอัตราค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย ออกทั้งหมด

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายเกียรติ สิทธิอมร นายวรภพ วิริยะโรจน์
นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นางสาววรรณวิภา ไ้ม้สน นางสาวเบญจา แสงจันทร์
นางสาวญาณธิชา บัวเฟื่อน และนายธีรจชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติตัดอัตราค่าธรรมเนียม
และค่าใช้จ่าย ออกทั้งหมด

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

๙. ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ

คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. เริ่มตั้งแต่
ชื่อร่างพระราชบัญญัติ คำปรารภ แล้วพิจารณาตามลำดับมาตราจนจบร่างแล้ว เห็นว่าควรมี
ข้อสังเกตที่สภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติ
ไว้ในรายงานของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ดังนี้

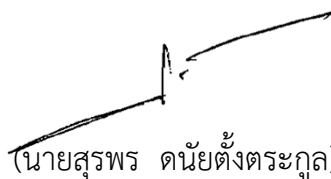
๙.๑ ควรแก้ไขเพิ่มเติม “เหตุผล” ของร่างพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจาก
คณะกรรมการวิสามัญได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๓ บทนิยามคำว่า “คู่ชีวิต”
หมายความว่า บุคคลสองคนซึ่ง มีเพศเดียวกันโดยที่ทั้งเพศได้จดทะเบียนคู่ชีวิต
ตามพระราชบัญญัตินี้” ซึ่งเป็นการกำหนดให้บุคคลทุกเพศสามารถจดทะเบียนคู่ชีวิตได้ตาม
พระราชบัญญัตินี้ อันไม่สอดคล้องกับเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี
เป็นผู้เสนอ) ที่กำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยคู่ชีวิตเพื่อรองรับความสัมพันธ์และการก่อตั้งครอบครัว
แต่เฉพาะบุคคลที่มีเพศเดียวกันโดยกำเนิดเท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้เหตุผลของร่างพระราชบัญญัตินี้
สอดคล้องกับเนื้อหาของกฎหมายที่คณะกรรมการได้แก้ไขเพิ่มเติม จึงควรแก้ไขเพิ่มเติม
“เหตุผล” เป็นดังนี้

“เหตุผล

โดยที่สถาบันครอบครัวเป็นหน่วยสำคัญในการพัฒนาสังคมและการส่งเสริม
คุณภาพชีวิตของประชาชน แต่การก่อตั้งครอบครัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
จำกัดเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง โดยกำหนดลักษณะความสัมพันธ์ให้มีเพียงรูปแบบเดียว
คือ คู่สมรส ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่มี ทั้งสองเพศทั้งเป็นครอบครัวหรือ
บุคคลที่มีเพศเดียวกันโดยที่ทั้งเพศ ความหลากหลายของลักษณะความสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคล
ทุกเพศ ไม่ว่าจะเพศใด โดยมีการอุปการะเลี้ยงดูและมีความสัมพันธ์ ในลักษณะอื่น ๆ ไม่แตกต่าง
ไปจากคู่สมรส สมควรมีกฎหมายรองรับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทั้งสองเพศ ให้สามารถ
ก่อตั้งครอบครัวได้ โดยมีบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตและการเลิกการเป็นคู่ชีวิต
สิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่ชีวิต การจัดการทรัพย์สิน บิดามารดากับบุตร การรับบุตรบุญธรรม
และมรดก ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวที่ก่อตั้งขึ้นระหว่างบุคคล
ทั้งสองเพศทั้งสองเพศทุกเพศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

๙.๒ คณะรัฐมนตรีควรเร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการตรวจสอบเนื้อหาของกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้คูชีวิตได้รับสิทธิประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ ที่พึงได้รับจากรัฐเช่นเดียวกับสามี ภรรยา สามีภรรยา หรือคู่สมรส แล้วแต่กรณี ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๗ วรรคสอง

๑๐. ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม และข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญ มาพร้อมกับรายงานนี้ด้วยแล้ว

(นายสุรพร ดนัยตั้งตระกูล)

เลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยคู่ชีวิต

เหตุผล

โดยที่สถาบันครอบครัวเป็นหน่วยสำคัญในการพัฒนาสังคมและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่การก่อตั้งครอบครัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จำกัดเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวระหว่างบุคคลที่มีเพศเดียวกันโดยกำเนิด โดยมีการอุปการะเลี้ยงดูและมีความสัมพันธ์ในด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างไปจากคู่สมรส สมควรมีกฎหมายรองรับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดังกล่าว โดยมีบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตและการเลิกการเป็นคู่ชีวิต สิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่ชีวิต การจัดการทรัพย์สิน การรับบุตรบุญธรรม และมรดก ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวที่ก่อตั้งขึ้นระหว่างบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

การจดทะเบียนคู่ชีวิต

มาตรา ๖ สัญญาที่มีข้อตกลงกันว่าจะจดทะเบียนคู่ชีวิตไม่เป็นเหตุที่จะร้องขอให้ศาลบังคับให้จดทะเบียนคู่ชีวิตได้

ถ้าได้มีข้อตกลงกันไว้ว่าจะให้เปลี่ยนแปลงเมื่อผิดสัญญาตามวรรคหนึ่ง ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ

มาตรา ๗ การจดทะเบียนคู่ชีวิตจะทำได้ต่อเมื่อบุคคลทั้งสองมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้จดทะเบียนคู่ชีวิตก่อนนั้นได้

มาตรา ๘ ทวิ **การจดทะเบียนคู่ชีวิตจะทำได้ต่อเมื่อบุคคลทั้งสองมีสัญชาติไทย หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสัญชาติไทย**

มาตรา ๙ การจดทะเบียนคู่ชีวิตจะกระทำมิได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นคนวิกลจริตหรือบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

(๒) บุคคลทั้งสองคนเป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมา เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา ความเป็นญาติดังกล่าวมานี้ให้ถือตามสายโลหิต โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นที่ญาติโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

(๓) บุคคลฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีคู่สมรสหรือคู่ชีวิตอยู่ก่อนแล้ว

มาตรา ๑๐ ให้นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัวเป็นนายทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ มีหน้าที่ในการรับจดทะเบียนคู่ชีวิต การรับจดทะเบียนการเลิกการเป็นคู่ชีวิตโดยความยินยอม การบันทึกความเป็นโมฆะของการจดทะเบียนคู่ชีวิต การบันทึกการเพิกถอนการจดทะเบียนคู่ชีวิตโดยคำพิพากษา และการบันทึกการเลิกการเป็นคู่ชีวิตโดยคำพิพากษา

การจดทะเบียนตามวรรคหนึ่งให้ทำที่สำนักทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว แต่ในการจดทะเบียนคู่ชีวิต จะขอให้นายทะเบียนไปทำนอกสำนักทะเบียนก็ได้

ให้กงสุลไทยหรือข้าราชการสถานทูตไทยซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว มีหน้าที่รับจดทะเบียนและบันทึกการใด เกี่ยวกับคู่ชีวิตที่มีขึ้นนอกราชอาณาจักร และเมื่อได้ทำการจดทะเบียนหรือบันทึกแล้ว ให้ส่งข้อมูล ไปยังกระทรวงมหาดไทยด้วย

การขอจดทะเบียน การรับจดทะเบียน และการบันทึกการในทะเบียน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ การจดทะเบียนคู่ชีวิตจะทำได้ต่อเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายยินยอมเป็น คู่ชีวิตกันและต้องแสดงการยินยอมนั้นให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียนและให้นายทะเบียน บันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วย

มาตรา ๑๑/๑ เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งไม่อาจทำการจดทะเบียนคู่ชีวิต ต่อนายทะเบียนได้เพราะบุคคลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย หรืออยู่ในภาวะการรบหรือสงคราม ให้นำความในมาตรา ๑๔๖๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่ผู้เยาว์จะจดทะเบียนคู่ชีวิต ต้องได้รับความยินยอมของบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) บิดาและมารดา ในกรณีที่มิทั้งบิดามารดา

(๒) บิดาหรือมารดา ในกรณีที่มารดาหรือบิดาตายหรือถูกถอนอำนาจปกครอง หรือไม่อยู่ในสภาพหรือฐานะที่อาจให้ความยินยอม หรือโดยพฤติการณ์ผู้เยาว์ไม่อาจขอความยินยอม จากมารดาหรือบิดาได้

(๓) ผู้รับบุตรบุญธรรม ในกรณีที่ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม

(๔) ผู้ปกครอง ในกรณีที่ไม่มีบุคคลซึ่งอาจให้ความยินยอมตาม (๑) (๒) และ (๓)

หรือมีแต่บุคคลดังกล่าวถูกถอนอำนาจปกครอง

ถ้าไม่มีผู้ที่มีอำนาจให้ความยินยอมตามวรรคหนึ่ง หรือมีแต่ไม่ให้ความยินยอมหรือไม่ อยู่ในสภาพที่อาจให้ความยินยอม หรือโดยพฤติการณ์ผู้เยาว์ไม่อาจขอความยินยอมได้ ผู้เยาว์อาจ ร้องขอต่อศาลเพื่ออนุญาตให้จดทะเบียนคู่ชีวิต

มาตรา ๑๓ การให้ความยินยอมให้จดทะเบียนคู่ชีวิตตามมาตรา ๑๒ จะกระทำได้ แต่โดย

(๑) ลงลายมือชื่อในทะเบียนขณะจดทะเบียนคู่ชีวิต

(๒) ทำเป็นหนังสือแสดงความยินยอมโดยระบุชื่อผู้ซึ่งจะจดทะเบียนทั้งสองฝ่ายและ ลงลายมือชื่อของผู้ให้ความยินยอม

(๓) ถ้ามีเหตุจำเป็น จะให้ความยินยอมด้วยวาจาต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนก็ได้ ความยินยอมตามวรรคหนึ่ง เมื่อให้แล้วถอนไม่ได้

มาตรา ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบความถูกต้องในการบันทึกสถานะการจดทะเบียนคู่ชีวิตและการสมรสของบุคคล ให้กระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงข้อมูลทะเบียนครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัวและข้อมูลทะเบียนคู่ชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้

สถานะการจดทะเบียนคู่ชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือเป็นข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

หมวด ๒ การเป็นคู่ชีวิต

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

มาตรา ๑๕ นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในหมวดนี้แล้วให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัวมาใช้บังคับแก่คู่ชีวิตด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๖ ผู้เยาว์ยอมบรรลุนิติภาวะเมื่อจดทะเบียนคู่ชีวิต หากการจดทะเบียนคู่ชีวิตนั้นได้ทำตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๗ ภูมิลำเนาของคู่ชีวิต ได้แก่ ถิ่นที่อยู่คู่ชีวิตทั้งสองฝ่ายอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว เว้นแต่คู่ชีวิตฝ่ายใดได้แสดงเจตนาให้ปรากฏว่ามีภูมิลำเนาแยกต่างหากจากกัน

มาตรา ๑๘ คู่ชีวิตอาจร้องขอให้ศาลสั่งหรือเพิกถอนคำสั่งให้คู่ชีวิตอีกฝ่ายเป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถเช่นเดียวกับคู่สมรสตามมาตรา ๒๘ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ไม่อยู่ตามมาตรา ๔๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมีการจัดทำบัญชีทรัพย์สินของคู่ชีวิตผู้ไม่อยู่ ให้คู่ชีวิตอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิและสถานะเช่นเดียวกับคู่สมรสตามมาตรา ๕๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๒๐ การให้ในการจดทะเบียนเป็นคู่ชีวิตจะถอนคืนเพราะเหตุเนรคุณไม่ได้

มาตรา ๒๑ คู่ชีวิตมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายเช่นเดียวกับสามีหรือภริยาตามมาตรา ๓ และมาตรา ๕ (๒) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมีอำนาจดำเนินคดีต่างผู้ตายต่อไปเช่นเดียวกับสามีหรือภริยาตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ส่วนที่ ๒
ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ชีวิต

มาตรา ๒๒ คู่ชีวิตต้องอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวและช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่คู่ชีวิตไม่สามารถอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวโดยปกติสุขได้ หรือถ้าการอยู่ร่วมกันจะเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือทำลายความผาสุกอย่างมาก คู่ชีวิตฝ่ายที่ไม่สามารถที่จะอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวโดยปกติสุขได้ หรือฝ่ายที่จะต้องรับอันตรายหรือถูกทำลายความผาสุก อาจร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากในระหว่างที่เหตุนั้น ๆ ยังมีอยู่ก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ศาลจะกำหนดจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูให้ฝ่ายหนึ่งจ่ายให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งตามควรแก่พฤติการณ์ก็ได้

ส่วนที่ ๓
ทรัพย์สินระหว่างคู่ชีวิต

มาตรา ๒๔ ถ้าคู่ชีวิตมิได้ทำสัญญากันไว้ในเรื่องทรัพย์สินเป็นพิเศษก่อนการจดทะเบียนคู่ชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ชีวิตในเรื่องทรัพย์สินนั้น ให้บังคับตามบทบัญญัติในส่วนนี้

มาตรา ๒๕ ทรัพย์สินระหว่างคู่ชีวิต นอกจากที่ได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัวย่อมเป็นทรัพย์สินร่วมกันของคู่ชีวิต

มาตรา ๒๖ สินส่วนตัวได้แก่ทรัพย์สินต่อไปนี้

(๑) ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนการเป็นคู่ชีวิต

(๒) ทรัพย์สินที่เป็นเครื่องใช้สอยส่วนตัว เครื่องแต่งกาย หรือเครื่องประดับกายตามควรแก่ฐานะ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพของคู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

(๓) ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างการเป็นคู่ชีวิตโดยการรับมรดกหรือโดยการให้โดยเสน่หา

มาตรา ๒๗ ทรัพย์สินร่วมกันของคู่ชีวิตได้แก่ทรัพย์สินต่อไปนี้

(๑) ทรัพย์สินที่คู่ชีวิตได้มาระหว่างการเป็นคู่ชีวิต

(๒) ทรัพย์สินที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างการเป็นคู่ชีวิตโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือ เมื่อพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ระบุว่าเป็นทรัพย์สินร่วมกันของคู่ชีวิต

(ก) ทรัพย์สินที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว
ถ้ากรณีเป็นที่สงสัยว่าทรัพย์สินอย่างใดเป็นทรัพย์สินร่วมกันของคู่ชีวิตหรือมิใช่
ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นทรัพย์สินร่วมกันของคู่ชีวิต

ส่วนที่ ๔

ความเป็นโมฆะของการจดทะเบียนคู่ชีวิต

มาตรา ๒๘ การจดทะเบียนคู่ชีวิตจะเป็นโมฆะก็แต่เฉพาะที่บัญญัติไว้ใน
ส่วนนี้

มาตรา ๒๙ การจดทะเบียนคู่ชีวิตที่ฝ่าฝืน**มาตรา ๕** มาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๑
เป็นโมฆะ

มาตรา ๓๐ คำพิพากษาของศาลเท่านั้นที่จะแสดงว่าการจดทะเบียนคู่ชีวิตที่ฝ่าฝืน
มาตรา ๕ มาตรา ๙ (๑) หรือ (๒) หรือมาตรา ๑๑ เป็นโมฆะ

คู่ชีวิต บิดามารดา หรือผู้สืบสันดานของคู่ชีวิตอาจร้องขอให้ศาลพิพากษาว่า
การจดทะเบียนคู่ชีวิตเป็นโมฆะได้ ถ้าไม่มีบุคคลดังกล่าว ผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอให้ยุติการเป็นผู้ร้อง
ขอต่อศาลก็ได้

การจดทะเบียนคู่ชีวิตที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๙ (ก) บุคคลผู้มีส่วนได้เสีย
คนใดคนหนึ่งจะกล่าวอ้างขึ้น หรือจะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการจดทะเบียนคู่ชีวิตเป็นโมฆะก็ได้

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าการจดทะเบียนคู่ชีวิตใดเป็นโมฆะ ให้ศาลแจ้ง
ไปยังนายทะเบียนเพื่อบันทึกความเป็นโมฆะไว้ในทะเบียนคู่ชีวิต

มาตรา ๓๑ ทารกที่เกิดแก่คู่ชีวิตที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืน**มาตรา ๕** ไม่ทำให้
ฝ่ายที่จดทะเบียนคู่ชีวิตโดยสุจริตเสียสิทธิที่ได้แก่**มาตรา ๓๑** ทารกที่เกิดแก่คู่ชีวิตก่อนสิ้นคำพิพากษา
ถึงที่สุดให้เป็นโมฆะ

ในกรณีที่**มาตรา ๓๑** ทารกที่เกิดแก่คู่ชีวิตเป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืน**มาตรา ๕** คู่ชีวิตฝ่ายใด
ได้จดทะเบียนคู่ชีวิตโดยสุจริต ฝ่ายนั้นมีสิทธิเรียกค่าทดแทนได้ และถ้า**มาตรา ๓๑** ทารกที่เกิด
ที่เป็นโมฆะนั้นทำให้ฝ่ายที่ไม่ได้จดทะเบียนคู่ชีวิตโดยสุจริตต้องขาดคุณสมบัติ**มาตรา ๓๑** หรือ
ขาดทรัพย์สิน หรือขาดทรัพย์สินที่เคยทำอยู่ก่อนสิ้นคำพิพากษาถึงที่สุด หรือก่อนที่จะได้รู้ว่าการ
จดทะเบียนคู่ชีวิตของตนเป็นโมฆะ แล้วแต่กรณี ฝ่ายนั้นมีสิทธิเรียกค่าเสียหายได้ตามสิทธิเรียก
ค่าเสียหายในกรณีที่**มาตรา ๓๑** ทารกที่เกิดแก่คู่ชีวิตหนึ่ง และ**มาตรา ๓๑** ทารกที่เกิดแก่คู่ชีวิตหนึ่ง
และพวกันช้ **มาตรา ๓๑** ทารกที่เกิดแก่คู่ชีวิตโดยสุจริต

สิทธิเรียกค่าทดแทนหรือค่าเสียหายซึ่งตามวรรคสองมีกำหนดอายุความสองปี
นับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด

ส่วนที่ ๕
การสิ้นสุดการเป็นคู่ชีวิต

มาตรา ๓๒ การเป็นคู่ชีวิตย่อมสิ้นสุดลงด้วยความตาย ศาลพิพากษาให้เพิกถอนหรือการเลิกการเป็นคู่ชีวิต

มาตรา ๓๓ การจดทะเบียนคู่ชีวิตที่เป็นโมฆียะสิ้นสุดลงเมื่อศาลพิพากษาให้เพิกถอน

เหตุที่จะขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนการจดทะเบียนคู่ชีวิต เพราะเหตุว่าเป็นโมฆียะมีเฉพาะในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นการจดทะเบียนคู่ชีวิตที่ฝ่าฝืนมาตรา ๗
(๒) เป็นการจดทะเบียนคู่ชีวิตที่ได้กระทำไปโดยคู่ชีวิตฝ่ายหนึ่งสำคัญผิดในตัวคู่ชีวิต
(๓) คู่ชีวิตจดทะเบียนคู่ชีวิตโดยถูกกลฉ้อฉลอันถึงขนาดซึ่งถ้ามิได้มีกลฉ้อฉลนั้นจะไม่ทำการจดทะเบียนคู่ชีวิต เว้นแต่กลฉ้อฉลนั้นเกิดขึ้นโดยบุคคลที่สาม โดยคู่ชีวิตอีกฝ่ายหนึ่งมิได้รู้เห็นด้วย

(๔) คู่ชีวิตจดทะเบียนคู่ชีวิตโดยถูกข่มขู่อันถึงขนาดซึ่งถ้ามิได้มีการข่มขู่เช่นนั้นจะไม่ทำการจดทะเบียนคู่ชีวิต

(๕) เป็นการจดทะเบียนคู่ชีวิตของผู้เยาว์ที่มีได้รับความยินยอมของบุคคลในมาตรา ๑๒

มาตรา ๓๔ การเลิกการเป็นคู่ชีวิตนั้นจะทำได้แต่โดยความยินยอมของทั้งสองฝ่ายหรือโดยคำพิพากษาของศาล

มาตรา ๓๕ การเลิกการเป็นคู่ชีวิตโดยความยินยอมต้องทำเป็นหนังสือและมีพยานลงลายมือชื่ออย่างน้อยสองคน

การเลิกการเป็นคู่ชีวิตโดยความยินยอมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อคู่ชีวิตได้จดทะเบียนการเลิกการเป็นคู่ชีวิตนั้นแล้ว

มาตรา ๓๖ เหตุฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิต มีดังต่อไปนี้

(๑) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นฉันทันคู่ชีวิตหรือฉันทันภริยาหรือสามี เป็นชู้หรือมีชู้ ร่วมประเวณีกับผู้อื่นเป็นอาจิดน หรือกระทำกับผู้อื่นหรือยอมรับการกระทำของผู้อื่นเพื่อสนองความใคร่ของตนหรือผู้อื่นเป็นอาจิดน อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๒) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประพฤติชั่ว ไม่ว่าความประพฤติชื่อนั้นจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้ ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งนั้น

(ก) ได้รับความอับอายขายหน้าอย่างร้ายแรง

(ข) ได้รับความดูถูกเกลียดชังเพราะเหตุที่คงเป็นคู่ชีวิตของฝ่ายที่ประพฤติชั่วอยู่ต่อไป หรือ

(ค) ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉันคู่ชีวิตมาค้ำประกันประกอบ

(๓) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำร้าย หรือทรมาณร่างกายหรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาท หรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ ถ้าเป็นการร้ายแรง อีกฝ่ายหนึ่งนั้น พ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๔) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งนั้น พ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๕) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และได้ถูกจำคุกเกิน หนึ่งปีในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิด หรือยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจ ในการกระทำความผิดนั้นด้วย และการเป็นคู่ชีวิตกันต่อไปจะเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร อีกฝ่ายหนึ่งนั้น พ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๖) คู่ชีวิตทั้งสองฝ่ายสมัครใจแยกกันอยู่เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว ได้โดยปกติสุขตลอดมาเกินสามปี หรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งของศาลเป็นเวลาเกินสามปี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๗) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ หรือไปจากภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลาเกินสามปี โดยไม่มีใครทราบแน่ว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งพ้องเลิก การเป็นคู่ชีวิตได้

(๘) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง ตามสมควร หรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการเป็นคู่ชีวิตกันอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้น ถึงขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควรในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉันคู่ชีวิต มาค้ำประกันประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งนั้น พ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๙) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งวิกลจริตตลอดมาเกินสามปี และความวิกลจริตนั้น มีลักษณะยากจะหายได้ กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันคู่ชีวิตต่อไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่งพ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๐) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดทัณฑ์บนที่ทำให้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งพ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๑) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่ง และโรคมีลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้น พ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

(๑๒) คู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสภาพร่างกายทำให้ อีกฝ่ายหนึ่งไม่อาจร่วมประเวณี หรือ ไม่อาจกระทำหรือยอมรับการกระทำเพื่อสนองความใคร่ของอีกฝ่ายหนึ่งได้ตลอดกาล อีกฝ่ายหนึ่งนั้น พ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตได้

มาตรา ๓๗ เหตุพ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตตามมาตรา ๓๖ (๑) และ (๒) ถ้าคู่ชีวิต ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำที่เป็นเหตุให้เลิกการเป็นคู่ชีวิตนั้น ฝ่ายที่ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจนั้นจะยกเป็นเหตุพ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตไม่ได้

เหตุพ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตตามมาตรา ๓๖ (๑๒) ถ้าเกิดเพราะการกระทำของ อีกฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งนั้นจะยกเป็นเหตุพ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตไม่ได้

ในกรณีฟ้องเลิกการเป็นคู่ชีวิตโดยอาศัยเหตุแห่งการผิดพันธันตาม มาตรา ๓๖ (๑๐) ถ้าศาลเห็นว่าความประพฤติของคู่ชีวิตอันเป็นเหตุให้ทำพันธันเป็นเหตุเล็กน้อย หรือไม่สำคัญเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวโดยปกติสุข ศาลจะไม่พิพากษาให้เลิกการเป็น คู่ชีวิตก็ได้

มาตรา ๓๘ อายุความสิทธิเรียกร้องระหว่างบุคคลซึ่งเป็นคู่ชีวิต ถ้าจะครบกำหนด ก่อนหรือภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่การเป็นคู่ชีวิตสิ้นสุดลง อายุความนั้นยังไม่ครบกำหนดจนกว่า จะครบหนึ่งปีนับแต่วันที่การเป็นคู่ชีวิตสิ้นสุดลง

หมวด ๒/๑

บิดามารดากับบุตร

มาตรา ๓๘/๑ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย บิดามารดา สิทธิและหน้าที่ของบิดามารดาและบุตร และความปกครอง มาใช้บังคับแก่คู่ชีวิตในกรณีที่ ฝ่ายหนึ่งเป็นชายและอีกฝ่ายหนึ่งเป็นหญิง รวมทั้งบุตรของคู่ชีวิตนั้นด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๓

บุตรบุญธรรม

มาตรา ๓๙ นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในหมวดนี้แล้ว ให้นำบทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบุตรบุญธรรมมาใช้บังคับแก่คู่ชีวิตและบุตรบุญธรรมของ คู่ชีวิตด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๐ ผู้จะรับบุตรบุญธรรมหรือผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม ถ้าได้จดทะเบียนคู่ชีวิต กับบุคคลอื่น ต้องได้รับความยินยอมจากคู่ชีวิตอีกฝ่ายหนึ่งก่อน ในกรณีที่คู่ชีวิตอีกฝ่ายหนึ่งไม่อาจให้ ความยินยอมได้ หรือไปเสียจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่และหาตัวไม่พบเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ต้องร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตแทนการให้ความยินยอมของคู่ชีวิตฝ่ายนั้น

มาตรา ๔๑ คู่ชีวิตฝ่ายหนึ่งจะจดทะเบียนรับผู้เยาว์ซึ่งเป็นบุตรบุญธรรมของคู่ชีวิต อีกฝ่ายหนึ่งมาเป็นบุตรบุญธรรมของตนด้วยก็ได้ โดยจะต้องได้รับความยินยอมของคู่ชีวิตฝ่าย ที่เป็นผู้รับบุตรบุญธรรมอยู่แล้ว และมีให้นำมาตรา ๑๕๙๘/๒๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ พหณิชย์มาใช้บังคับ

มาตรา ๔๒ การรับบุตรบุญธรรมของคู่ชีวิตซึ่งได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในหมวดนี้และ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ให้นำทะเบียนรับจดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วย การจดทะเบียนครอบครัวได้

มาตรา ๔๓ ให้นำความในมาตรา ๑๕๙๘/๓๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในส่วนที่เกี่ยวกับคู่สมรส มาใช้บังคับแก่คู่ชีวิตด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๔ การรับบุตรบุญธรรมย่อมเป็นอันยกเลิกเมื่อมีการจดทะเบียนคู่ชีวิตกับบุตรบุญธรรม

หมวด ๔
มรดก

มาตรา ๔๕ เมื่อคู่ชีวิตฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตาย ให้คู่ชีวิตอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับคู่สมรสตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยมรดก

มาตรา ๔๖ ให้นำความในมาตรา ๑๖๐๖ มาตรา ๑๖๕๒ และมาตรา ๑๖๕๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในส่วนที่เกี่ยวกับคู่สมรส มาใช้บังคับแก่คู่ชีวิตด้วยโดยอนุโลม

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๗ ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ดำเนินการทบทวนกฎหมายในความรับผิดชอบที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ สถานะทางกฎหมาย หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับสามี ภรรยา สามีภรรยา หรือคู่สมรส เพื่อรองรับสิทธิ หน้าที่ สถานะทางกฎหมาย หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องให้แก่คู่ชีวิตตามพระราชบัญญัตินี้ โดยต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับเพศสภาพของคู่ชีวิตด้วย

ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการทบทวนตามวรรคหนึ่ง และเสนอผลการทบทวนพร้อมทั้งร่างกฎหมายในกรณีที่ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ต่อคณะรัฐมนตรีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้รายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย

๑. ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนคู่อชีวิตนอกสำนักทะเบียน	รายละเอียด ๑,๖๖๖๒๐๐ บาท
๒. ค่าธรรมเนียมขงการจดทะเบียนคู่อชีวิต ณ สถานที่จดทะเบียน
ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอนุมัติให้มีขึ้น	รายละเอียด ๕๖๖ บาท
๓. ค่าธรรมเนียมขงการจดทะเบียนคู่อชีวิตนอกสำนักทะเบียน
ในท้องถิ่นที่หวงห้าม	รายละเอียด ๑๖๖ บาท
๔. ค่าธรรมเนียมการคัดและรับรองสำเนาทะเบียนคู่อชีวิต	รายละเอียด ๑๖๖๑๐ บาท
๕. ค่าใช้จ่ายสำหรับค่าพาหนะให้แก่นายทะเบียน
ในกรณีการจดทะเบียนคู่อชีวิตนอกสำนักทะเบียน	ครั่ง ๑,๖๖๖ บาท
<u>ให้จ่ายเท่าที่จำเป็นและใช้จ่ายไปจริง</u>

พิมพ์ที่ : สำนักงานพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด
ที่ สผ ๐๐๑๘.๑๓/๒๒๓๔

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เลขที่รับ ๑๔๔๕ / ๒๕๖๕
วันที่ ๓ พ.ย. ๖๕
เวลา ๑๕.๐๒ น.

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

พ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคูชีวิต พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยรายงานของคณะกรรมการ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติคูชีวิต พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติคูชีวิต พ.ศ. (นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา ซึ่งกรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายเกษิ์เดช ชุติมันต์	๒. นางสาวกิตติ์ธัญญา วาจาดี
๓. นางสาวเกศศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์	๔. นายเกิดโชค เกษมวงศ์จิตร
๕. นางสาวชนก จันทาทอง	๖. นายชานันท์ ยอดหงษ์
๗. นางสาวณธิ์ภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ์	๘. นางณัฐนันท์ อัครเลิศศักดิ์
๙. นายแทนคุณ จิตต์อิสระ	๑๐. นางสาวธนิกันต์ พรพงษาโรจน์
๑๑. ว่าที่ร้อยตรี ธนกฤต จิตรอารีรัตน์	๑๒. นายธัญวัญย์ กมลวงศ์วัฒน์
๑๓. นายปีเตอร์ หลุยส์ ไม้ออคชิ	๑๔. นายพรชัย ตระกูลวรานนท์
๑๕. นางมุกดา พงษ์สมบัติ	๑๖. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท
๑๗. นายวิรัช พันธุมะผล	๑๘. นายวิสิทธิ์ เตชะธีราวัฒน์
๑๙. นายสมบัติ เตียววิศเรศ	๒๐. นายสรชิต สุจิตต์
๒๑. นายสุพล พันธุมโน	๒๒. นายสุรชาติ เทียนทอง
๒๓. นายสุรพร ดนัยตั้งตระกูล	๒๔. นายอนุชา นาคาศัย
๒๕. นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ	

/บัดนี้ ...

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญได้ดำเนินการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว
จึงกราบเรียนมาเพื่อได้โปรดนำเสนอต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายอนุชา นาคาศัย)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
สำนักกรรมการ ๒
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๖๓๑๐

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและนิติ ๑

สำนักการประชุม

เลขที่รับ ๒๗๕ / ๒๕๖๕

วันที่ ๓ / พ.พ. / ๖๕ เวลา

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม

รับที่ ๑๒๖๖ / ๒๕๖๕

วันที่ ๓ / พ.พ. / ๖๕ เวลา ๑๕.๕๕ น.

ส่งกลุ่มงาน..... พ.พ.พ. คำเป็นถาวร

กลุ่มงานระเบียบวาระ

รับที่ ๕๑๒ / ๒๕๖๕

วันที่ ๓ / พ.พ. / ๖๕ เวลา ๑๖.๑๐ น.